

Handläggare
Jenny Norling
Telefon: 08-508 36 266

Till
Äldrenämnden
Den 25 maj 2021

Remiss av Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa 2022-2030

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2021/473, kontorsutlåtande.

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner anmälan av förvaltningens kontorsutlåtande som svar på remissen och lägger ärendet till handlingarna.

Patric Rylander
Äldredirektör

Raili Karlsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen inom Region Stockholm har tagit fram en strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa. Strategin gäller för regionens samtliga nämnder och bolag under perioden 2022-2030. Strategin har två huvudinriktningar, det vill säga att främja psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande samt att förebygga psykisk ohälsa. Nämnder och bolag ska integrera strategin i alla relevanta beslut inom de olika uppdragen de ansvarar för. Äldreförvaltningen är positiv till att hälso- och sjukvårdsförvaltningens har tagit fram en strategi för området och vill poängtera vikten av samverkan mellan aktörer. Förvaltningen anser även att strategin kan förtydligas i vissa avseenden.

Bakgrund

Hälso- och sjukvårdsnämnden i Region Stockholm har uppdragit åt hälso- och sjukvårdsförvaltningen att ta fram en strategi för främjande av psykisk hälsa och förebyggande av psykisk ohälsa. I Region Stockholms budget för åren 2019-2021 har uppdraget successivt tydliggjorts.

Stockholms stad har ombetts att yttra sig om Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa. För yttrande har kommunstyrelsen remitterat strategin till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd och Norrmalms stadsdelsnämnd. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 4 maj 2021. Remisstiden går ut den 18 maj varför den besvaras som kontorsutlåtande och anmäls till äldrenämnden den 25 maj 2021.

Ärendet

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen inom Region Stockholm har tagit fram en strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa. Strategin gäller för regionens samtliga nämnder och bolag under perioden 2022-2030.

Strategin vilar på Region Stockholms värderingar och står i nära samspel med andra för regionen relevanta styrdokument. I framtagandet av strategin har hälso- och sjukvårdsförvaltningen genomfört dialoger med andra förvaltningar inom Region Stockholm och andra aktörer i regionen. Vetenskapligt stöd och beprövad erfarenhet har inhämtats via lärosäten, Research Institutes of Sweden (RISE) och Sveriges kommuner och regioner (SKR), samt genom en expertgrupp av ledande internationella aktörer.

Syfte

Strategins syfte är att den ska:

- säkerställa att psykisk hälsa prioriteras och beaktas i alla relevanta beslut om budget och verksamhet inom samtliga nämnder och bolag i Region Stockholm
- stärka förutsättningarna för att beslut vilar på bästa möjliga vetenskapliga grund och beprövad erfarenhet
- möta samhällsutmaningar, behov och möjligheter som Region Stockholms nämnder och bolag, kommuner, civilsamhälle och näringsliv uttrycker
- stödja och komplettera Region Stockholms budget och styrande dokument samt RUF 2050
- anknyta till nationellt och internationellt antagna rekommendationer och mål inom WHO, OECD, Agenda 2030 med flera

Målbild

Målbild är att ”Region Stockholms nämnder och bolag erbjuder bästa möjliga och jämlika förutsättningar för att barn, unga, vuxna och äldre i Stockholmsregionen ska kunna upprätthålla och utveckla

sin psykiska hälsa och sitt psykiska välbefinnande i olika vardagsmiljöer under hela livsförloppet”. Målbilden förväntas även stärka möjligheten att förverkliga Region Stockholms vision om ”en attraktiv hållbar och växande Stockholmsregion med frihet för invånarna att själva forma sina liv och fatta avgörande beslut” och Stockholmsregionens gemensamma vision om att bli ”Europas mest attraktiva region”.

Definition av psykisk hälsa

Strategins definitioner utgår från den begreppsmodell som SKR med flera utvecklat för att beskriva hur begrepp inom området psykisk hälsa förhåller sig till varandra. Strategin utgår även från Världshälsoorganisationens definition om att psykisk hälsa är en integrerad del av människors vardag och liv.

Huvudinriktningar

Strategin har två huvudinriktningar

- främja psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande
- förebygga psykisk ohälsa

Den främjande huvudinriktningen är en proaktiv inriktning där målet främst är att utveckla psykologiska och sociala förmågor. Den andra huvudinriktningen om att förebygga psykisk ohälsa är en reaktiv inriktning där målet är att minska symtom på psykisk ohälsa.

Gemensamma utgångspunkter

Strategin har tre gemensamma utgångspunkter

- Vägledande principer
- Långsiktig ekonomisk uthållighet
- Lärande och utveckling på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Strategins angreppssätt

Nämnder och bolag ska integrera strategin i alla relevanta beslut inom de olika uppdrag de ansvarar för. De väljer de tillvägagångssätt som bäst leder till att både strategins målbild och deras egna mål uppnås. Beslut om genomförande utgår från strategins gemensamma utgångspunkter. Nämnder och bolag ska utveckla tillvägagångssätt som riktas till individer, vardagsmiljöer, närsamhällen och till styrande nivå. För att stödja de gemensamma processerna behövs ett helhetsperspektiv där etablerade samverkansformer med kommuner, idéburen sektor och näringsliv används och nya former utvecklas. Arbetet följer det regionala utvecklingsuppdraget.

Aktiviteter som genomförs inom strategin finansieras inom ordinarie budget hos aktuella nämnder och bolag. Under 2021 avser hälso-

och sjukvårdsförvaltningen att planera för stödjande åtgärder för implementering av strategin. För detta avsätts erforderliga medel, till exempel från statsbidrag för psykisk hälsa.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande äldreomsorgsfrågor. Samverkan med de fackliga organisationerna har skett i förvaltningsgruppen den 19 maj. Kommunstyrelsens pensionsråd har tagit del av ärendet den 18 maj och socialnämndens, äldre- och överförmyndarnämndens gemensamma råd för funktionshinderfrågor den 20 maj.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Äldreförvaltningen är positiv till att hälso- och sjukvårdsförvaltningens har tagit fram en strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa. Förväntningar som ofta ställs på en strategi handlar om att den ska leda till att verksamheten når sina mål och att den pekar ut en riktning för hur verksamheten bör agera. En strategi bör även visa vilka prioriteringar som är viktiga för att målen ska nås, men utan att tala om för enheterna hur de praktiskt ska agera eller vilka medel eller metoder som ska användas. Region Stockholms strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa är innehållsrik och knyter an till flera utgångspunkter, till exempel Region Stockholms värderingar och vägledande principer. Däremot förklaras just inte dessa två utgångspunkter närmare vilket försvårar för läsaren att fullt ut förstå hur de hänger samman med strategin. Det framgår även att arbetet följer det regionala utvecklingsuppdraget, vilket inte heller beskrivs närmare. Förvaltningen ser att strategin skulle kunna förtydligas i dessa avseenden.

Strategin utgår från begreppsmodell som SKR med flera utvecklat för att beskriva hur begrepp inom området psykisk hälsa förhåller sig till varandra. Kortfattat förklaras begreppen som så att psykisk hälsa används som ett paraplybegrepp och inbegriper både psykiskt välbefinnande och psykisk ohälsa. Begreppen psykiskt välbefinnande används för att beskriva de positiva dimensionerna av psykisk hälsa. Psykisk ohälsa är ett samlingsbegrepp för tillstånd med olika svårighetsgrad och varaktighet. Hit hör psykiska besvär och psykiatriska tillstånd där psykiatriska tillstånd vidare delas upp i två delar där det ena handlar om psykiska sjukdomar och syndrom och det andra utvecklingsrelaterade psykiska funktionsavvikelser. Strategin innehåller en bild där detta illustreras, men däremot återges ingen närmare beskrivning av begreppen, vilket gör att förklaring till bilden behöver sökas i källhänvisningen. Strategin skulle med

fördel kunna ta stöd av begreppsmodellen för att beskriva de två huvudriktningarna på ett nyanserat sätt och därmed göra strategin lättare för regionens nämnder och bolag att översätta till sin verksamhet.

Äldreförvaltningen hade gärna sett att strategin kunde knyta an till preventionsnivåerna som används i Region Stockholms Strategi för suicidprevention, det vill säga universell, selektiv och indikativ preventionsnivå. Detta för att underlätta för verksamheterna att förstå hur ett arbete med att främja psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa även inverkar på det suicidpreventiva arbetet. I denna strategi beskrivs tillvägagångssättet utifrån nivåerna individ, vardagsmiljö, närsamhälle och styrande nivå.

Regeringen och SKR har enats om en överenskommelse för 2021–2022 om insatser inom området psykisk hälsa och suicidprevention. Genom överenskommelsen fördelas stimulansmedel till kommuner och regioner samt till länsgemensamma satsningar. Av vad som framgår av hälso- och sjukvårdsförvaltningens planering för implementering av strategin inom Region Stockholm kommer stimulansmedel för psykisk hälsa att användas. Äldreförvaltningen förutsätter att implementeringens aktiviteter inte enbart är beroende av stimulansmedel eftersom det är osäkert hur mycket stimulansmedel som fördelas från år till år.

Äldreförvaltningen vill slutligen poängtera vikten av samverkan med andra aktörer. Förvaltningen anser att samverkan med kommun, civilsamhället, näringsliv och andra har en avgörande roll för att nå ett framgångsrikt arbete med att främja psykisk hälsa och välbefinnande samt förebygga psykisk ohälsa. Förvaltningen anser det vara viktigt att samverkan lyfts i strategin och att det tydliggörs i bild 5.

Bilagor

1. Tjänsteutlåtande HSN 2020-1753 Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa
2. Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa 2022-2030
3. Referenser